

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Кульчицька Ірина

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Анотації:

Актуальність теми дослідження. Процес впровадження інклюзивної освіти вимагає вирішення ряду проблем. Однією з них є підготовка педагогів, які б володіли необхідними фаховими компетенціями для надання освітніх послуг дітям з особливими потребами. Не стала виключенням і сфера фізичної культури і спорту. На думку деяких авторів удосконалення системи професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури потребує розробок у напрямі інтеграції в її контекст інклюзивних компетенцій, а також подальших досліджень щодо конкретизації її структури та створення моделі професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури, який би володів необхідними знаннями, навиками і вміннями для роботи в інклюзивному середовищі. Мета дослідження – визначити основні проблеми професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти. Для досягнення мети дослідження використовувались наступні методи: аналіз, узагальнення та систематизація даних наукової літератури, вивчення навчальних планів підготовки бакалавра в галузі фізичної культури. Результати роботи та ключові висновки. Результати проведених досліджень свідчать, що не існує єдиної думки, щодо структури професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури, які б володіли інклюзивними компетенціями та були готові до роботи з дітьми з особливими потребами. Виходячи з цього уточнення змісту та моделі підготовки вчителів з фізичної культури та тренерів з видів спорту до роботи в інклюзивних умовах потребує подальшого вивчення.

Ключові слова:

інклюзивна освіта, діти з особливими потребами, вчитель фізичної культури, професійна підготовка, інклюзивні компетенції, модель підготовки фахівця з фізичної культури і спорту.

Problems of preparing future teachers of physical culture to work in an inclusive environment.

Relevance of the research topic. The process of inclusive education requires solving a number of problems. One of them is the training of teachers who would have the necessary professional competence to provide educational services for children with special needs. The scope of physical culture and sports was not an exception. According to some authors, the improvement of the system of professional training of future teachers of physical culture requires development in the direction of integration into its context of inclusive competences, as well as further research into the specification of its structure and the creation of a model of the professional training of the future teacher of physical culture, possessing the necessary knowledge, skills and abilities for work in an inclusive environment. The aim of the study to identify the main problems of the training of future teachers of physical culture for work with children in the context of inclusive education. To achieve the goal of the study, the following methods were used: analysis, synthesis and systematization of scientific literature data, studying of curricula for the preparation of bachelor's degree in physical culture. Results of work and key conclusions. The results of the conducted research indicate that there is no consensus on the structure of the training of future physical education teachers who would possess inclusive competencies and were ready to work with children with special needs. Proceeding from this, the refinement of the content and models of the training of physical education teachers and sports trainers for work in inclusive conditions will require further study.

inclusive education, children with special needs, physical education teacher, vocational training, inclusive competencies, model of training of specialist in physical culture and sports.

Проблемы подготовки будущих учителей физической культуры к работе в инклюзивной среде.

Актуальность темы исследования. Процесс внедрения инклюзивного образования требует решения ряда проблем. Одной из них является подготовка педагогов, владеющих необходимыми профессиональными компетенциями для предоставления образовательных услуг детям с особыми потребностями. Не стала исключением и сфера физической культуры и спорта. По мнению некоторых авторов совершенствования системы профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры требует разработок в направлении интеграции в ее контекст инклюзивных компетенций, а также дальнейших исследований по конкретизации ее структуры и создание модели профессиональной подготовки будущего учителя физической культуры, который бы обладал необходимыми знаниями, навыками и умениями для работы в инклюзивном среде. Цель исследования - определить основные проблемы профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры к работе с детьми в условиях инклюзивного образования. Для достижения цели исследования использовались следующие методы: анализ, обобщение и систематизация данных научной литературы, изучение учебных планов подготовки бакалавра в области физической культуры. Результаты работы и ключевые выводы. Результаты проведенных исследований свидетельствуют, что не существует единого мнения относительно структуры профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры, владеющих инклюзивными компетенциями и готовых к работе с детьми с особыми потребностями. Исходя из этого уточнение содержания и модели подготовки учителей физической культуры и тренеров по видам спорта к работе в инклюзивных условиях требует дальнейшего изучения.

инклюзивное образование, дети с особыми потребностями, учитель физической культуры, профессиональная подготовка, инклюзивные компетенции, модель подготовки специалиста по физической культуре и спорту.

Постановка проблеми. У сьогоденні інклюзія розглядається є одне із пріоритетних завдань розвитку системи освіти як в Україні, так і багатьох інших державах [5, 7, 9, 12].

Суть інклюзивної освіти полягає в тому, що діти з обмеженими можливостями здоров'я мають змогу навчатися у звичайних загальноосвітніх школах разом зі своїми здоровими

однолітками, бути прийнятими в їх колектив, розвиватися у відповідності зі своїми можливостями і приймати участь у житті суспільства [2].

Відомо, що заняття фізичною культурою відіграють найважливішу роль у соціальній адаптації інвалідів і осіб з обмеженими можливостями здоров'я, стимулюючи їх до активної взаємодії з соціумом, тому педагогу з фізичної культури і спорту приділяється одна з пріоритетних ролей в реалізації інклюзивної підходу в освіті [5, 6].

На думку низки авторів ефективність впровадження інклюзивної освіти залежить, перш за все, від підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, які володіють інклюзивними компетенціями. З огляду на це виникає необхідність створення і уточнення моделей підготовки фахівців з фізичної культури і спорту, які б володіли вміннями і знаннями для роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки проблемі інклюзивної освіти присвячено багато наукових праць в яких розглядається поняття «інклюзивна компетентність», висвітлюються етапи формування інклюзивної компетентності майбутніх вчителів, розкриваються особливості підготовки фахівців до корекційної діяльності в загальноосвітній школі тощо (Л. М. Кобрина, О. С. Панфьорова, М. М. Тавакалова, І. Н. Хафізулліна, А. Я. Чигрина, Ю. В. Шуміловская і ін.) [1, 9, 11, 15, 16].

Але незважаючи на це проблема підготовки фахівців для роботи з даною категорією дітей залишається невирішеною. Наявність компетентних педагогічних кадрів виступає однією з основних умов для розвитку інноваційного освітнього закладу, який дозволяє реалізувати потреби кожної дитини, незалежно від ступеня вираженості порушення, та забезпечує процес інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір. Реалізація інклюзивної освіти зумовлює необхідність послідовних кроків щодо удосконалення нормативної бази, вирішення концептуальних теоретичних і організаційних питань, підготовки учасників навчально-виховного процесу, суттєвого перегляду традиційних підходів щодо мети, функцій, організації роботи закладу нового типу [1].

На думку Борисенко Л. Л. (2015), в інклюзивній освіті фізична культура може стати значно більшою проблемою в порівнянні з іншими шкільними предметами. Потрібні значні зміни програми, концептуальні та технологічні підходи до організації та змісту уроку відповідно до інтересів і можливостей всіх дітей, що навчаються в одному класі та інше [2].

У зв'язку з цим виникає необхідність перегляду і удосконалення системи професійної підготовки майбутніх вчителів, зокрема вчителів фізичної культури, за допомогою інтеграції в її контекст інклюзивних компетенцій.

Незважаючи на наявність великої кількості праць, присвячених вдосконаленню педагогічної майстерності вчителів і визначення умов їх особистісно-професійного саморозвитку, питання, що стосуються специфіки підготовки вчителів фізичної культури до роботи в умовах інклюзивної освіти є актуальними, маловивченими і залишаються в полі зору дослідницьких інтересів вчених [9].

Структура інклюзивної компетентності учителів фізичної культури не конкретизована, носить узагальнений характер та потребує подальшого дослідження і розробки [8].

Мета дослідження – визначити основні проблеми професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти.

Матеріал та методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використовувались наступні **методи**: аналіз, узагальнення та систематизація даних наукової літератури, вивчення навчальних планів підготовки бакалавра в галузі фізичної культури.

Результати дослідження та їх обговорення. Інклюзивна освіта, яке інтенсивно входить в практику сучасної школи, ставить перед нею багато складних питань і нових завдань. Протягом останнього десятиліття вітчизняні науковці, зокрема, С. Богданов, Г. Гаврюшенко, А. Колупасва, Н. Найда, Н. Софій, І. Ярмошук та ін., присвячують свої праці

дослідженням проблеми залучення осіб з особливими потребами до навчання в освітніх закладах, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм [12].

Узагальнення літературних джерел свідчить, що намагання держави створити в загальноосвітніх школах спеціальні та інклюзивні класи для дітей з особливими потребами зіштовхуються з труднощами, до яких можна віднести: недостатнє фінансування та матеріально-технічне забезпечення, упереджене ставлення батьків здорових дітей до дітей з особливими потребами, недостатнє кадрове забезпечення, фактичною наявністю навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, неготовність педагогів до роботи з дітьми, що мають психофізичні порушення та ін [1, 10].

На думку низки авторів, ефективність впровадження інклюзивної освіти залежить, перш за все, від підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, які усвідомлюють соціальну значимість своєї професії, володіють високою мотивацією до виконання професійної діяльності, які знають вікові та психологічні особливості вихованців з різними патологіями розвитку, вміють реалізувати конструктивну педагогічну взаємодія між усіма суб'єктами освітнього середовища [11, 15, 16].

Аналіз науково-методичної літератури проведений Джуринським П. Б., (2012) засвідчує, що проблеми підготовки педагогічних кадрів досліджувались у різних напрямках вітчизняними вченими (Є. Барбіна, О. Біда, І. Богданова, А. Богуш, Е. Карпова, З. Курлянд, О. Кучерявий, Г. Яворська тощо), зокрема: підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (Г. Бабушкін, М. Булатова, Е. Вільчковський, В. Каргаполов, Т. Круцевич, Ю. Курамшин, О. Петунін, В. Платонов, Ю. Шкретій); формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури (Л. Іванова, В. Наумчук, Л. Сущенко, О. Тимошенко; В. Філанковський) [4, 15].

Результатами роботи науковців стали нові програми, підручники, рекомендації з оновленням змістом, структурою, методичним забезпеченням навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Наразі багато дослідників і вчених звертаються до створення моделей підготовки майбутніх фахівців [16].

Однак, як показує досвід і практика, освітній процес вищої школи не готовий забезпечити необхідний рівень для випускників інклюзивних компетенцій.

На думку Кетриш Є. В. (2015), підготовка фахівців у сфері фізичної культури до роботи в умовах інклюзивної освіти утруднена проблемою середовищних «бар'єрів» (вибір навчального матеріалу, відповідного інтересам і можливостям всіх учнів класу; підвищене психологічне напруження педагога; складності спілкування школярів з особливими освітніми потребами як зі здоровими однолітками, так і з педагогом тощо). Крім цього, фахівець з фізичної культури і спорту працює в умовах підвищеної психологічної напруги, вчителю необхідно забезпечувати безпеку занять фізичними вправами для всіх учасників освітнього процесу, більше уваги приділяти дітям, які мають відхилення в стані здоров'я [5].

У роботі Крилової А.В. (2017) наголошується, що впровадження принципів інклюзії потребує створення умов адаптивного (інклюзивної) середовища та наявності у педагогів відповідних компетенцій (інклюзивних компетенцій). Однак, як показує аналіз основних компетенцій, що формуються у майбутніх педагогів в процесі професійної підготовки, освітній процес вищої школи не готовий забезпечити необхідний рівень інклюзивної компетентності. Найбільш яскраво ця суперечність спостерігається в сфері фізичної культури [8].

Підготовка кадрів для забезпечення процесу інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами є складною проблемою. Ця складність визначається не тільки різноманіттям предметного простору, що становить сферу професійної діяльності фахівця, а й необхідністю оволодіння спеціальними знаннями в області комунікації, спеціальної психології та педагогіки, а також спеціальними знаннями про особливості розвитку різних категорій дітей з відхиленнями у розвитку, специфікою подачі освітнього матеріалу [11].

На думку Е. В. Кетриш, Т. В. Андрюхіна, Н. В. Третьякова (2017) процес підготовки педагога фізичної культури до роботи в інклюзивному просторі повинен складатись з 4-х етапів [6]:

I етап (інформаційний) – ознайомлення з проблемами інклюзивної освіти. Актуалізація психолого-педагогічних знань. Стимулювання інтересу до проблеми інклюзивної освіти.

II етап (направляючий) – накопичення матеріалу, вивчення теорії інклюзивного освітнього середовища.

III етап (моделюючий) – накопичення матеріалу, розробка соціально-педагогічних проєктів, створення власної педагогічної продукції.

IV етап (узагальнюючий) – впровадження в практику своєї продукції, захист проєктів, дипломне проєктування.

Виходячи з цього більшість науковців, які досліджували проблеми підготовки педагогічних кадрів різних спеціальностей розглядають професійну готовність до роботи в умовах інклюзивної освіти в як систему, яка включає в себе науково-теоретичний, мотиваційний, і діяльнісний компоненти.

У рамках розглянутої нами проблеми щодо підготовки педагога з фізичної культури і спорту до роботи в інклюзивному середовищі науково-теоретичний компонент пов'язаний з формуванням системи понять, що охоплює галузь інклюзивної освіти в цілому та адаптивної фізичної культури і спорту, характеризується обізнаністю специфіки інклюзивного підходу в освіті, знанням про особливості формування і розвитку професійно-важливих особистісних якостей, необхідних педагогу з фізичної культури в зв'язку зі зміною освітньої парадигмою.

Мотиваційний компонент відображає усвідомлене прагнення до збагачення своїх науково-теоретичних знань, професійних умінь і до зміни рівня сформованості психофізіологічних якостей, які сприятимуть найкращій взаємодії з особливими категоріями учнів.

Діяльнісний компонент розглядається з точки зору вміння застосовувати свої знання так, щоб результат задовольняв і самого педагога, і всіх зацікавлених учасників освітнього процесу і суспільство в цілому [5, 6].

Навчання у ЗВО повинно забезпечувати формування у майбутніх вчителів фізичної культури необхідної професійної компетентності для роботи в інклюзивному середовищі. Це можна досягти за рахунок введення нових навчальних дисциплін або включення окремих тем та розділів до програм.

Дискусія. У контексті інклюзивної освіти сучасні умови освіти пред'являють нові вимоги до професійної підготовки нової генерації фахівців в галузі фізичної культури та спорту.

Нас сьогодні не сформований чіткий зміст фахових компетенцій, якими повинен володіти майбутній вчитель фізичної культури в контексті надання освітніх послуг для дітей з особливими потребами.

У науковій літературі лише фрагментарно представлені результати дослідження деяких проблем роботи учителів фізичної культури в інклюзивному середовищі (Пристапа Є. Н. , 2013; Горопаха, 2014 ; Борисенко Л. Л., 2015; Пасічник В.М., Пасічник В. Р., 2017 та ін.) [2, 3, 13, 14].

В роботах Кетриш Є. В, Т. В. Андрюхіної, Н. В. Третьякової (2015-2017 р.р.), Крилової А. В., Крилова В. М.(2017 р.) розглядаються деякі компоненти інклюзивної компетентності вчителя фізичної культури [5, 6, 8].

Питання структури підготовки педагогів до надання освітніх послуг дітям з обмеженими можливостями здоров'я останнім часом залишається актуальним.

Систематизуючи представлений вище матеріал, з огляду на раціональні та оригінальні ідеї вчених, у процесі наукових розвідок і практичних апробацій можна конкретизувати модель підготовки фахівців здатних працювати в умовах інклюзії, яка містить такі

компоненти: I – пропедевтично-мотиваційний; II – змістовно-діяльнісний; III – інтегративно-практичний.

Однак зміст та структура інклюзивної компетентності учителів фізичної культури не конкретизована, носить узагальнений характер та потребує подальшого вивчення [8].

Висновки. 1. Результати проведених досліджень свідчать, що не снує єдиної думки, щодо структури професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури, які б володіли інклюзивними компетенціями та були готові до роботи з дітьми з особливими потребами.

2. Ряд авторів вважають, що підготовка майбутніх учителів з фізичної культури у закладах вищої педагогічної освіти та у спеціалізованих вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту крім базових компонентів повинна також включати науково-теоретичний, мотиваційний і діяльнісний компоненти, які охоплюють галузь інклюзивної освіти в цілому і адаптивної фізичної культури і спорту.

3. Таким чином, уточнення змісту та розробка моделі професійної підготовки вчителів з фізичної культури та тренерів з видів спорту у ЗВО до роботи в інклюзивних умовах потребує подальшого вивчення.

Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка та уточнення моделей підготовки фахівців в галузі фізичної культури і спорту до роботи з дітьми в інклюзивному середовищі.

Список літературних джерел:

References:

1. Анішчук А. М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки. 2013. № 5. С. 213-218. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2013_5_39.

2. Борисенко Л. Л. Підвищення ефективності процесу фізичного виховання в умовах інклюзивної освіти. Надання освіти з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору: Збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції. Лисичанськ : ВП ЛПК ЛНУ: Лисичанськ: ТОВ «КИТ – Л». 2015. С. 23 – 26.

3. Горопакха Н. М. Фізичне виховання дошкільників та молодших школярів у контексті інклюзивної освіти: проблеми наступності та перспективності. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2014. Вип. 10. С. 11-15. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2014_10_6.

4. Джуринський П.Б. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної професійної діяльності: монографія. ДЗ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". Нац. акад. пед. наук України. О.: Лерадрук, 2012. 421 с.

5. Кетриш Е.В. О проблеме инклюзивного образования в сфере физической культуры. Сибирский педагогический журнал. 2015. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-probleme-inklyuzivnogo-obrazovaniya-v-sfere-fizicheskoy-kultury> (дата обращения: 01.05.2019).

6. Кетриш Е.В., Третьякова Н.В., Андриухина Т.В. Теория и практика инклюзивного образования (на примере физического воспитания): учебное пособие. Под ред. Е.В. Кетриш. Екатеринбург: Изд-во Рос. гос. проф.-пед. ун-та, 2017. 128 с

7. Колупаєва А.А., Білозерська І.О., Будяк Л.В., Ленів З.П., Найда Ю.М., Сак Г.В., Таранченко О.М. Основи інклюзивної освіти. Навчально методичний посібник. За ред. А.А. Колупаєвої. «А. С. К.», 2012. 308 с.

8. Крылова А.В., Крылов В.М. Мотивационно-ценностный компонент инклюзивной компетентности

1. Anishchuk A.M (2013). Preparation of future educators for work with children in conditions of inclusive education. Scientific notes of Nizhyn State University named after. Nikolai Gogol. Ser.: Psychological and pedagogical sciences. No. 5. p. 213-218. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2013_5_39.

2. Borisenko L.L. (2015). Improving the effectiveness of the process of physical education in the context of inclusive education. Provision of education with special needs in the context of an inclusive educational space: a collection of materials of the regional scientific and practical conference. Lysychansk: VP LPK LNU: Lisichansk: LLC "KYT-L". pp. 23 - 26.

3. Horopakha N.M. (2014). Physical education of preschoolers and junior pupils in the context of inclusive education: problems of continuity and prospect. Update of content, forms and methods of education and education in educational institutions. Issue 10. P. 11-15. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2014_10_6.

4. Dzhurinskiy P.B. (2012). Theoretical and methodical principles of training future teachers of physical culture for healthcare-saving professional activity: monograph. " K.D. Ushinsky Southern Ukrainian National Pedagogical University", National Academy of Ped. Sciences of Ukraine. O.: Leradruk, 421 p.

5. Ketsish E.V. (2015). On the Problem of Inclusive Education in the Field of Physical Culture. Siberian Pedagogical Journal. No 3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-probleme-inklyuzivnogo-obrazovaniya-v-sfere-fizicheskoy-kultury> (reference date: 05/01/2019).

6. Katrish E.V., Ketrish E.V., Andryukhina T.V, Tretyakova N.V. (2017). Theory and practice of inclusive education (on the example of physical education): teaching manual In common. edit E.V. Ketrish Ekaterinburg: RS PPU Publishing house, 128 p

7. Kolupayeva A.A, Belozerska I. O., Budiak L.V., Leniv S.P., Naida Yu.M., Sak H.V., Taranchenko O.M. (2012). Fundamentals of inclusive education. Educational methodical manual Edit A.A. Kolupayeva. «A. S. K.», 308 p.

учителя физической культуры. Педагогико-психологические и медико-биологические проблемы физической культуры и спорта. 2017. Т.12. №1. С. 124-130. DOI 10.14526/01 2017 191

9. Кузьмина Ольга Сергеевна. Подготовка педагогов к работе в условиях инклюзивного образования: диссертация ... кандидата педагогических наук: 13.00.08. Место защиты: Омский государственный педагогический университет. Омск, 2015. 319 с.

10. Кульчицька І.А., Дяченко А.А. Впровадження інклюзивної освіти в загальноосвітні навчальні заклади. Актуальні наукові дослідження в сучасному світі: XXXI Міжнародна научна конф., 26-27 листопада 2017 г., Переяслав-Хмельницький. Сб. наукових праць - Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 11 (31), ч. 3. С. 93-96.

11. Ленів З.П. Особливості реалізації інклюзії та підготовки відповідних фахівців: проблеми, досвід, перспективи. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : збірник наукових праць. Київ : КНПУ імені М.П. Драгоманова. 2014. Том 28. С. 119-125.

12. Ляшенко К. І. Інклюзивна освіта у новій українській школі. Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного закладу освіти: Збірник за матеріалами V Всеукр. науково-практичної конференції (12 грудня 2017 року). Лисичанськ: ВП «Лисичанський педагогічний коледж ЛНУ імені Тараса Шевченка» . Лисичанськ : ФОП Чернов О. Г. 2017. С. 95-97

13. Пасічник В.М., Пасічник В. Р. Проблеми реалізації інклюзивного фізичного виховання дітей дошкільного віку Фізична культура, спорт та здоров'я XVII Міжнародна науково-практична конференція, 7-8 грудня 2017. Львів. 2017. С. 80-83.

14. Приступа Є. Н., Петришин Ю. В., Боднар І. Р. Інклюзивне фізичне виховання школярів 1-3 груп здоров'я. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2013. № 1. С. 62 - 67.

15. Проценко А.А. Структура підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування професійних компетентностей. Збірник наукових праць: Педагогічні науки. № 76, т. 2. Херсон, 2017. С.121-125.

16. Чалій Людмила. Сучасні підходи до складання моделей підготовки фахівців із фізичної культури Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць № 3 (27), 2014. С. 18-21.

8. Krylova A.V, Krylov V.M. (2017). Motivational-value component of the inclusive competence of the teacher of physical culture Pedagogical-psychological and medical-biological problems of physical culture and sports. vol.12. №1 Pp. 124-130. DOI 10.14526 / 01 2017 191

9. Kuzmina Olga Sergeevna. (2015). Preparation of teachers for work in conditions of inclusive education: Candidate`s thesis. 13.00.08. Protection place: Omsk State Pedagogical University. Omsk, 319 p.

10. Kulchytska I.A., Diyachenko A.A. (2017). Introduction of inclusive education in general educational institutions. Actual scientific researches in the modern world: XXI International. sci. Conf., November 26-27, 2017, Pereyaslav-Khmelnytsky. Coll. of scientific works. Pereyaslav-Khmelnytsky, Issue 11 (31), part 3. Pp. 93-96.

11. Lenov Z.P. (2014). Features of the implementation of inclusion and training of relevant specialists: problems, experience, perspectives. Scientific journal of the M.P. Drahomanov National Pedagogical University. Series 19. Correctional pedagogy and special psychology: a collection of scientific works. Kyiv: M.P. Drahomanov National Pedagogical University. Volume 28. Pp. 119-125.

12. Lyashenko K.I. (2017). Inclusive Education in the New Ukrainian School. System of Education for Children with Special Needs in the Context of a Modern Educational Institution: A Collection of Materials V All-Ukrainian. Scientific and Practical Conference (Dec. 12, 2017). Lisichansk: VP "Lisichansk Teachers College of Taras Shevchenko National University". Lisichansk: Chernov O. H. Publishing house. pp. 95-97

13. Pasichnyk V.M, Pasichnyk V.R (2017). Problems of the implementation of inclusive physical education of preschool children Physical Culture, Sport and Health XVII International Scientific and Practical Conference, December 7-8, 2017. Lviv. pp. 80-83.

14. Prypara Ye.N., Petryshyn Yu.V., Bodnar I.R. (2013). Inclusive physical education of schoolchildren of 1-3 groups of health. Pedagogics, psychology and medical-biological problems of physical education and sports. No. 1. pp. 62-67.

15. Protsenko A.A. (2017). Structure of preparation of future teachers of physical culture for the formation of professional competencies. Collection of scientific works: Pedagogical sciences. № 76, Vol. 2. Kherson, pp.121-125.

16. Chalii Liyudmyla. (2014). Modern approaches to the development of models of training specialists in physical culture Physical education, sports and health culture in modern society: collection of scientific works No. 3 (27), pp. 18-21.

DOI: 10.31652/2071-5285-2019-7-26-92-97

Відомості про авторів:

Кульчицька І.А.; orcid.org/0000-0001-6138-3015; iravin1982@gmail.com; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м.Вінниця, 21000, Україна.